

”Kappale kissojen varhaista historiaa”

Mauri Kunnaksen *Kuningas Artturin ritarit* parodiana pyöreän pöydän
ritareista

Aada Kihlström

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuus

Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Aada Kihlström	
Työn nimi "Kappale kissojen varhaista historiaa" Mauri Kunnaksen <i>Kuningas Artturin ritarit</i> parodiana pyöreän pöydän ritareista	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma
17.7.2022	23
Tiivistelmä Tutkimuksessa tutkittiin miten Mauri Kunnaksen teos <i>Kuningas Artturin ritarit</i> toimii parodiana Kuningas Arthurin ja pyöreän pöydän ritareiden taruista. Tarkoituksena oli selvittää miten parodia näkyy Kunnaksen teoksessa ja miten tarina eroaa alkuperäisestä tarusta. Tutkimuksen aineistona toimi Kunnaksen kuvakirja <i>Kuningas Artturin ritarit</i> (1997) ja Thomas Maloryn <i>Le Morte d'Arthur</i> (2015 painos, alkuperäinen 1485). Aineistoja vertailtiin toisiinsa sisällöllisesti ja Kunnaksen teosta tutkittiin parodian näkökulmasta. Kunnaksen teoksessa keskityttiin erityisesti kuningas Artturin alkutaipaleeseen sekä loppuun Mortte Mustan toimesta, Lancelotin ja kuningatar Ginneveerin suhteeseen, ritari Soppakouraan ja Graalin maljan löytäneeseen Galahadiin. Kunnaksen teos jäljittelee <i>Le Morte d'Arthurin</i> tapahtumia uskollisesti muutamaa yksityiskohtaa lukuun ottamatta. <i>Kuningas Artturin ritarit</i> on lapsiystävällinen parodiaversio pyöreän pöydän ritareista, joka käyttää kuvaa ja ruokaa luodakseen huumoria.	
Asiasanat parodia, lastenkirjallisuus, kuvakirja, Mauri Kunnas	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	1
2. Parodia.....	3
2.1. Huumori ja komiikka.....	3
2.2. Antropomorfismi.....	5
3. Artturin alkutaipale.....	7
4. Pyöreän pöydän ritarit.....	10
4.1. Lancelot ja Ginneveer.....	10
4.2. Sir Garethista Soppakouraksi.....	13
4.3. Puhtoinen Galahad ja kerma-astia.....	15
5. Mortte Musta – Harakka kissojen kuninkaana.....	18
6. Päättäntö.....	21
7. Lähdeluettelo.....	22

1. JOHDANTO

Kuningas Arthurin ja pyöreän pöydän ritareiden legendaa on kerrottu niinkin aikaisin kuin vuodesta 830 lähtien. Legenda sai alkunsa Brittien saarilla suullisena kansanperinteenä. Nämä tarinat myöhemmin koottiin kirjallisiksi teoksiksi. Suullisen alkuperänsä vuoksi Kuningas Arthurin legendasta ei ole yhtä varmaa versiota. Joitakin tunnetuimpia kirjallisia teoksia ovat sir Thomas Maloryn teos *Le Morte d'Arthur* (1485), Geoffrey Monmouthialaisen *Historia Regum Britanniae* (1135–1139), Alfred Tennysonin *Idylls of the King* (1859) sekä Chrétien de Troyesin runot *Lancelot, the Knight of the Cart* (n. 1178–1181) ja *Perceval, the Story of the Grail* (n. 1182–1190). Arthurin tarina on myös sovitettu useaan otteeseen fiktiiviseen kirjallisuuteen, televisioon ja elokuvaan. Tässä tutkimuksessa keskityn Mauri Kunnaksen adaptaatioon Kuningas Arthurista ja pyöreän pöydän ritareista: *Kuningas Artturin ritarit* (1997).

Mauri Kunnas on tunnettu suomalainen lastenkirjailija, jonka tuotantoon kuuluu muun muassa Koiramäki-sarja, *Koirien Kalevala* (1992) sekä *Seitsemän koiraveljestä* (2002) ja, jonka tunnetuin hahmo on unissa kävelevä Herra Hakkarainen. Kunnaksen töitä on tutkittu monipuolisesti niin huumorin kuin sukupuoliroolien representaation kantilta, mutten ole löytänyt aiempaa tutkimusta, joka keskittyisi yksin *Kuningas Artturin ritarit* -teokseen.

Teos on tyypillinen lastenkirja, jossa lapsilukijaa puhutellaan kirjoittamalla alas eli kieli ja sisältö on muokattu lapsilukijan tasolle (Laakso 2007, 109). Tarina kuvaa kuuluisan kuninkaan ja tämän ritarit kissoina, kutsuen legendaa kappaleeksi kissojen varhaisesta historiasta, toimien täten vastakohtana Kunnaksen *Koirien Kalevalalle*, joka kuvasi eepoksen kertomuksena koirien historiasta (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Kirja koostuu kahdestatoista kappaleesta, joista jokainen kertoo eri tarinan Arthurin legendasta, kuten, miten Arthurista tuli kuningas, kuinka hän sai miekka Excaliburin, pyöreän pöydän alkuperän, Graalin maljan etsinnän sekä kuinka Arthur lopulta kukistettiin. Arthurin ja hänen ritareidensa lisäksi Herra Hakkarainen ilmestyy kuvitettujen sivujen taustalla seikkailemassa sekä istumassa pyöreän pöydän äärellä. Hakkaraisen ilmestyminen voidaan tulkita eräänlaisena kirjailijan alter egona tai kuvallisena signeerausena, joka yhdistää teoksen Kunnaksen kuvakirjatuotantoon (Laakso 2013, 264).

Tässä tutkimuksessa pohdin *Kuningas Artturin ritarit* -teosta parodian näkökulmasta, verraten kirjan tarinoita samalla Thomas Maloryn teokseen *Le Morte d'Arthur* (2015 painos). Alkuperäinen

versio on raskaampaa luettavaa, käsitellen teemoja kuten kuolema, aviorikos ja insesti. Parodioiden alkuperäisiä tarinoita, Kunnas on onnistunut luomaan lapsiystävällisen kertomuksen, joka suurimmaksi osin karttaa alkuperäisen teemat. Pohdinnan tarkoituksena on selvittää, miten parodia vaikuttaa tarinaan. Pyrin vastaamaan seuraaviin asettamiini tutkimuskysymyksiin: Miten parodia näkyy kirjassa *Kuningas Artturin ritarit*? Kuinka Kunnaksen versio eroaa Thomas Maloryn versiosta pyöreän pöydän ritareista?

Aloitan tutkimuksen avaamalla parodian käsitettä, sekä sitä mitä huumori ja komiikka ovat. Kun puhun tutkimuksessa parodiasta, tarkoitan parodialla tekstin tapaa imitoida toista tekstiä koomisesti muunnellen (Laakso, 2014, 26). Tulen myös tarkastelemaan kirjaa kokonaisuudessaan antropomorfismin eli ihmisenkaltaistamisen kannalta.

Kolmannessa luvussa ja siitä eteenpäin siirryn pohtimaan, miten *Kuningas Artturin ritarit* (1997) toimii parodiana pyöreän pöydän ritareista ja miten parodisuus esiintyy teoksessa. Kolmas luku tulee keskittymään kuningas Arthurin alkutaipaleeseen. Vertailen tapahtumia, kuten Arthurin syntymää, kuninkaaksi tulemistä ja Järven neidon kohtaamista valitsemissani teoksissa.

Neljännessä luvussa keskityn pyöreän pöydän ritareihin ja heidän seikkailuihinsa. Tarkemmin tulen keskittymään kolmeen tiettyyn tapahtumaan: ritari Lancelotiin ja hänen suhteeseensa kuningatar Guenevereseen, ritari Soppakouran kohtaamiseen punaisen ritarin kanssa sekä Galahadin Graalin malja etsintään. Vaikka legenda kertoo Arthurista, niin sekä alkuperäisissä tarinoissa että Kunnaksen teoksessa ritarit pääsevät myös keskiöön.

Viidennessä luvussa kuvaan tarinan isointa antagonistia eli sankarin päävastustajaa Mortte Mustaa. Mortte Musta astuu sir Mordredin – Arthurin ja hänen siskopuolensa Morgauksen pojan rooliin. Mortte väittää olevansa Arthurin poikapuoli ja lopulta tuhoaa kuvitteellisen Logresin valtakunnan. Kuvaan samassa kappaleessa myös Avalonin myyttistä saarta, joka kuvataan Arthurin leposijan sijaan kissojen lepokotina.

2. PARODIA

Nykypäivänä sovituksia teksteistä ja taidemuodoista nähdään kaikkialla televisiosta ja elokuvista näytelmiin ja videopeleihin. Kaikissa sovituksissa tai adaptaatioissa tarina otetaan jostain muualta sen sijaan, että keksittäisiin jotain uutta. (Hutcheon 2006, 2–3.) Täten parodia voidaan nähdä eräänlaisena adaptaationa olemassa olevasta tekstistä.

Parodian käsitteellä tarkoitetaan ennen kaikkea jäljittelyä, jonka tarkoituksena on jäljitellä jo olemassa olevaa tekstiä aina ironisesta leikkisään ja halveksuvasta pilkalliseen (Laakso 2014, 298). Parodiassa siis imitoidaan ja muunnellaan toisen tekstiä ja sanoja (Dentith 2000, 4). Parodia on usein leikkisää, hieman kieli poskessa huumoria, joka ottaa olemassa olevan tekstin ja tekee sen osan tai kokonaisuuden naurettavaksi. Parodia voi olla myös ivallista jopa kiusalliseen pisteeseen asti.

Parodinen imitointi toisen sanoista on vain yksi sen mahdollisista muodoista, sillä parodinen imitointi voi esiintyä monella eri tavalla (Dentith 2000, 2). Parodian kohteen ei siis tarvitse olla pelkästään kaunokirjallinen teksti (Laakso 2014, 300). Myös maalauksesta, elokuvasta ja henkilöstä voi tehdä parodian. Samankaltaisesti parodian voi esittää eri taidemuodoissa, eri genreinä ja erilaisten mediumien kautta (Laakso 2014, 300). Yksi suosituimmista parodioista on Scary Movie -elokuvat, jotka parodioivat paitsi tunnettuja kauhuelokuvia, vaan myös koko kauhuelokuvagenreä. Parodian ei tosin aina tarvitse olla täydellistä, se voi olla myös osittaista. Täydellinen parodia strukturoi koko tekstin ulkoisen rakenteen, kun taas osittainen puolestaan rajoittuu tekstissä pienemmälle alueelle ja täten altistuu muille rakenteille (Laakso 2014, 305).

Parodiaa ei kuitenkaan saa sekoittaa satiirin kanssa. Siinä missä satiiri kohdistaa ivansa ihmiskuntaan ja sen outoihin tapoihin, parodia kohdistuu aina tekstiin tai diskurssiin (Laakso 2014, 300). Esimerkiksi ihmiskuntaa kritisoiva sarjakuva on satiiria ei parodiaa.

2.1. Huumori ja komiikka

Huumori on maailmanlaajuinen ilmiö, vaikka selvään yhteisymmärrykseen ei ole päästy siitä, mitä komiikka on tai mikä luo huumoria. Kaikkialla ja kaikissa kulttuureissa on naurettu vaikkakin komiikka ilmenee erilaisissa kulttuureissa eri tavoin (Hietalahti 2013, 113). Se mikä on hauskaa yhdelle ei välttämättä ole hauskaa toiselle. Juuri huumorintajun henkilökohtaisuuden vuoksi

huumorin ja komiikan tulkitseminen on hankalaa. Siitä huolimatta on tiettyjä toistuvia tekijöitä, joiden avulla voidaan sanoa jonkin asian olevan hauskaa. Huumoria herättävät esimerkiksi konteksti, jossa jotain hauskaa odotetaan tai halutaan, tilanteet, joissa annetut roolit käännetään tai muutetaan sekä kuvat ja tilanteet, jotka ovat itsessään epäjohdonmukaisia (Gardner 1980, 113–114). Lapsille suunnatun kuvakirjan odotetaan sisältävän sekä humoristista kieltä että kuvia. Kun hahmolla on hauska nimi, kuten Soppakoura, lukijan odotus on, että jotain hauskaa tulee tapahtumaan hahmoon liittyen. Sellaista hauskaa voi olla kuva ritarista käyttämässä leipälapiota seipäänä tai papuihin kompastunut, huitova ritari. Hauska tilanteen käännös onkin, kun kyökkipoika lähtee ritarille tarkoitetulle seikkailulle.

Bergson (2000, 8) sanoo komiikasta, että maisema ei voi koskaan olla koominen, eläimelle nauretaan vain sen imitoidessa yllättäen inhimillistä asentoa tai ilmettä ja hattu on hauska sen erikoisen muodon vuoksi. Tilanne tai asia on hauska, kun siihen liittyy jotain kontekstista poikkeavaa. *Kuningas Artturin ritarit* kuvittelee kyseiset ritarit kissoina, joten onko se Bergsonin mukaan hauskaa? Jos hahmot olisivat normaaleja kissoja, niin ei, mutta Kunnas on kuvitellut kissat inhimillisessä maailmassa ja tilanteissa. Kissat kävelevät kahdella jalalla, pukeutuvat vaatteisiin, puhuvat ja ilmeilevät, jopa ratsastavat hevosilla. Nämä inhimilliset aktit tuovat eläimellisiin hahmoihin huumoria.

Onko tosin sallittua nauraa kuvitukselle, jossa kuuluisat saturitarit ovatkin kermaa rakastavia kissoja? Sellaiselle voi nauraa, joka herättää meissä sääliä, mutta silloin nauru on yleensä pilkkaavaa tai vaivaantunutta. Huumori, joka tarkoituksella loukkaa toista ihmistä ei puolestaan naurata ketään. Onnistunutta huumoria on, kun vastaanottaja näkee tilanteen hauskuuden. Esimerkiksi monet stand up -koomikot ovat menestyneitä huumorin tuottajia, koska he osaavat kuvailla tilanteen tavalla, jolloin kuulija pystyy kuvittelemaan ja näkemään mikä on hauskaa ja miksi. Liioittelevat ilmeet ja reaktiot elokuvissa ja kuvissa ovat hauskoja, koska joku toinen matkii niitä. Komiikkana voidaan siis pitää eräänlaista elämää imitoivaa automaattisuutta (Bergson 2000, 28). Kunnaksen kirjan ei olekaan tarkoitus loukata ketään vaan löytää alkuperäisten tarujen humoristinen potentiaali ja liioitella sitä parodian avulla.

Myös kuvan ja sanan välisestä suhteesta löytyy huumoria. Kuvakirjassa kuvat muodostavat sarjan, joka voi edistää varsinaista tarinankerrontaa (Nodelman 1988, 199). Sanat kuvaavat tarinassa parhaiten yksityiskohtien välisiä suhteita ja kuvat puolestaan kokonaisuutta (Nodelman 1988, 202). Tämä yksityiskohtien ja kokonaisuuden välinen suhde on se, joka tuottaa huumoria. Sanat voivat

kuvailla jotain, mitä humoristinen kuva korostaa tai humoristisella tavalla ilmaistut sanat voivat korostua enemmän niitä esittävän kuvan kanssa.

2.2. Antropomorfismi

Artturi ja hänen ritarinsa kuvataan ihmisten sijaan antropomorfisina kissoina. Antropomorfismilla tarkoitetaan ihmisenkaltaistamista, jossa eläimestä tai elottomasta esineestä on tehty ihmismäinen hahmo (Laakso 2014, 263). Se, että ritarit ovat kissoja on mielenkiintoinen valinta, ottaen huomioon, että kertomus on sankaritarina. Yleensä antropomorfisessa sankaritarinassa voisi olettaa koirien olevan keskiössä, koska koirat kuvataan usein ystävällisinä ja uskollisina, niin sanotusti ”sankarillisina”. Kissat puolestaan kuvataan hieman ylimeilisinä ja välinpitämättöminä. Toisaalta kissat tunnetaan kirjallisuudessa ja populäärikulttuurissa leijonien jälkeläisinä ja leijonat kuvataan viidakon kuninkaina, rohkeina ja arvokkaina.

Kunnaksen ritarikissat eivät ole perinteisellä tavalla sankarillisia. He ovat välillä ylimielisiä, välinpitämättömiä, viljejä riitapukareita. Ritarit eivät helposti luota uusiin kissoihin ja näyttävät pomppivan satulassa ratsastaessaan. Jopa kirjan lopussa on maininta kissojen todellisesta luonteesta, tosin se on koiran näkökulmasta.

Kujakissojen keskuudessa kulkee sitkeä huhu, että pyöreä pöytä olisi yhä olemassa, Artturin kilpi ja kypärä olisivat löytyneet joesta ja että ne olisivat nyt näytteillä jossakin museossa. Tiedä häntä. Koirat tietysti väittävät, että kissat taas leuhkivat. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Kissat eivät kuitenkaan ole ainoita eläimiä, joita kirjassa esiintyy. Muita keskeisiä hahmoja ovat Artturin vaimo, Ginneveer, joka kuvataan koirana ja Mortte Musta on harakka. Velho ja Artturin läheinen ystävä Merlin kuvataan porona. Mystinen Järven neito Nimue on puolestaan ankka. Taustalla esiintyy muun muassa myös hiiriä, possuja ja käärmeitä. Herra Hakkarainen on tietenkin vuohi.

Joten, miten tämä antropomorfismi liittyy parodiaan teoksessa? Sankarilliset ritarit on kuvattu hauskanpitoisina ja kermaa rakastavina kissoina. Naimisissa olevat Artturi ja Ginneveer ovat kissa ja koira, vaikka perinteisesti kissat ja koirat kuvataan toistensa vastustajina. Tosin juuri tämä normaalista poikkeaminen tuo hahmojen väliseen suhteeseen parodiaa ja huumoria. Artturin suurin vastustaja Mortte Musta on harakka. Harakoista usein tulee mieleen kiiltävien esineiden pihistäminen, joka nousee esille Mortten hahmossa, joka tahtoo Artturin kimaltavan kruunun

itselleen. Järven neito on alkuperäisessä tarinassa järvessä asuva keiju ja lumoojatar, mutta teoksessa hänet kuvataan kultakutrisena ankkana. Järven neidon kuvaaminen vesieläimenä tuntuu ilmiselvältä ratkaisulta, mutta miksi valita juuri ankka? Ottaen huomioon Järven neidon alkuperän ja sadunomaisen tarinan, eikö saduista perinteinen joutsen olisi ollut parempi? Ehkä juuri siksi Järven neito kuvataan ankkana, joka on arkipäiväisempi ja vaatimattomampi lintu. On täten mahdollista, että teos tekee pientä pilkkaa Järven neidosta, keijusta, kuvaamalla tämän yksinkertaisena ankkana.

Vaikka teoksen monet eri eläimet tuovat teokseen huumoria jo itsessään, vielä enemmän naurua aiheuttaa pienet kuvalliset valinnat. Tarkastellessa kuvan ja sanan välejä voimme kysyä synnyttääkö kuvan ja sanan välinen suhde huumoria (Laakso 2014, 324). Samoin voimme tarkastella miten kuva itsessään synnyttää huumoria. Kissaritarit nähdään kirjassa usein ratsastamassa tavallisilla hevosilla, asia, jota ei välttämättä ajattele sen kummemmin ensimmäisenä. Mutta kun asiaa pysähtyy pohtimaan, huomaa kuinka absurdi asia on. Maailmassa, jossa kissat ja koirat puhuvat ja käyttäytyvät kuin ihmiset, hevoset pysyvät samana kuin todellisuudessa.

Kuvassa Artturin ritarit ratsastamassa hevosillaan. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

3. ARTTURIN ALKUTAIPALE

Kuningas Artturin ritarit sijoittuu kuvitteelliselle Logresin saarelle, jonka on tarkoitus toimia parodisena versiona keskiajan Englannista. Artturi syntyi kuningas Uther Lohikäärmeenpäälle ja leidi Igrainelle. Äitinsä kautta hänellä oli kolme siskopuolta: Margause, Elaine ja Morgan le Fee. Alkuperäisen teoksen kuningas Arthur on kuvakirjaversiossa saanut suomalaisen version nimestä, Artturi. Kun Artturi syntyi, velho Merlin ennusti, että ”hänestä tulee Logresin suurkuningas, kaikkien kissojen päällikkö. Hän palauttaa rauhan ja järjestyksen saarelle. Moni mielisi kuninkaaksi Utherin jälkeen ja siksi Artturi, kruununperijä, on alituudessa vaarassa.” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.) Vaaran vuoksi vastasyntynyt Artturi lähetettiin sir Hectorin linnaan, jossa Hector kasvatti hänet oman poikansa Kayn kanssa. Vuosien kuluttua Uther päätti lähteä kissojen lepokotiin, jonka seurauksena jokainen halusi uudeksi kuninkaaksi. Silloin tapahtui ihme:

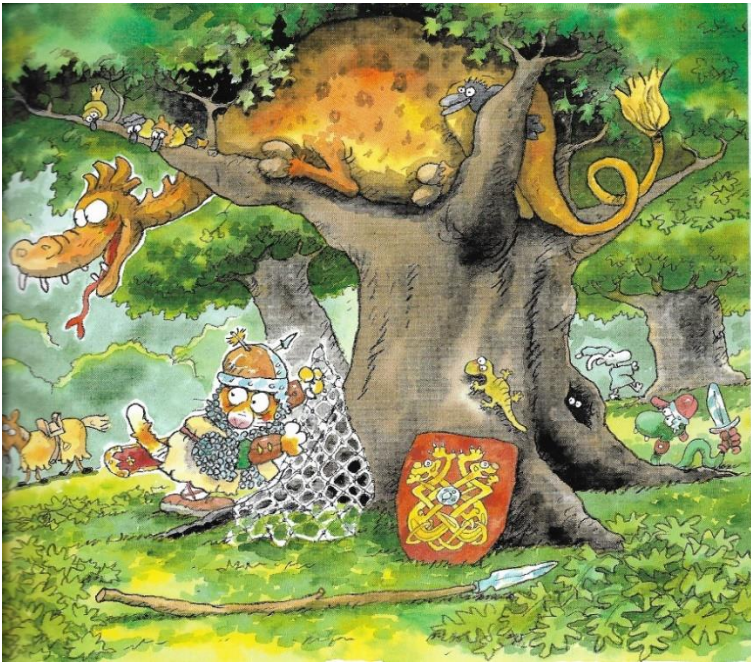
Kirkkomaalle oli ilmestynyt kivilohkare ja alasin, ja alasimeen oli työnnetty miekka!
Kiihkeä kurina kävi kollikissojen joukossa, kun Merlin luki kiveen kirjoitetun tekstin.
—Se joka vetää miekan alasimesta on Logresin uusi suurkuningas! (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Kukaan ei tosin saanut miekkaa irti, joten Merlin ehdotti suuria turnajaisia uudenvuoden päivänä. Turnajaisiin saapuivat myös Hector, Kay ja Artturi. Artturi oli unohtanut tuoda Kayn miekan mukanaan, joten kaikkien muiden ollessa turnajaisissa, Artturi löysi kirkkomaalta miekan kivessä ja veti miekan irti alasimesta. Tuodessaan miekan turnajaisiin Hector vaati, että Artturi työntää miekan takaisin alasimeen ja vetää sen uudestaan pois. Tehden niin uudestaan ja uudestaan, Artturi lopulta kruunattiin Logresin kuninkaaksi.

Populaarikulttuurin ja monen version vuoksi unohdetaan, että alkuperäisissä tarinoissa Arthurilla oli kaksi miekkaa. Miekka kivessä ja legendaarinen Excalibur uskotaan usein olevan yksi ja sama, mutta niin asia ei kuitenkaan ole. Miekka kivessä oli Arthurin ensimmäinen miekka, joka teki hänestä kuninkaan. Myöhemmin, miekan hajottua, Arthur sai Excaliburin Järven neidolta. Tähän asti Kunnaksen versio Arthurin legendasta on seurannut uskollisesti *Le Morte d'Arthurin* tapahtumia

Artturille tulee tarve saada uusi miekka, kun hän kohtaa sir Pellinoren, jolla oli pakkomielle napata peto nimeltä Questing Beast. Peto, jolla oli ”käärmeen pää, leopardin ruumis, hirven jalat ja jonka

mahasta kuuluu kolmenkymmenen rakin räksytys” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Tilanteeseen luo huumoria kuva, jossa Pellinore yrittää napata puuhun kiivenneen pedon aivan liian pienellä verkolla. Pellinore pilkkaa Artturia, kutsuen tätä vellihousuksi, joka saa vihaisen Artturin hyökkäämään. Artturi törmää puuhun, joka saa pedon putoamaan hänen ja Pellinoren päälle. Kahakassa Artturin miekka katkeaa, toisin kuin Maloryn versiossa, jossa miekka särkyy Arthurin otellessa Pellinorea vastaan.

Kuvassa sir Pellinore ja peto (ja Herra Hakkarainen). (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Miekka hajonneena, Merlin vie Artturin Kaislajärvelle, josta kohoaa Excaliburia pitelevä käsi. Excalibur oli taianomainen miekka, joka ”ei ruostu ja siinä on mahtavia taikavoimia. Miekalla voitat taistelusi ja huotra parantaa haavasi.” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.) Samalla Artturi tapaa Järven neito Nimuen, joka muiden Järven mahtajien kanssa oli luonut miekan Artturille: ”—Me mahtajat valmistimme sen sinulle, koska kuulemma osaat käyttää sitä oikein, niin että siitä koituu hyvää Logresin valtakunnalle. —Onneksi Järven neito ei nähnyt riitaani Pellinoren kanssa, Artturi mutisi itsekseen.” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Kuvassa Järven neito Nimue ja miekka Excalibur. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Teos parodioi alkuperäistä tarinaa paljon kuvien avulla. Tapahtumat jäljittelevät Maloryn teosta melkein pilkulleen, mutta kuvat ja teksti esittävät tapahtumat humoristisella tavalla. Aateliset yrittävät koomisesti vetää miekan kivistä kaikin voimin, Pellinore yrittää napata pedon pienellä verkolla ja Järven neito vaappuu järven pintaa pitkin ankkana. Lisäksi on pieniä asioita, jotka lisäävät kuviin huumoria, kuten Herra Hakkarainen kävelemässä aina välillä taustalla. Nämä kuvalliset yksityiskohdat korostavat tarinan huumoria, koska teksti kiinnittyy ainoastaan oleelliseen kerrontaan, jolloin kuvat niin sanotusti maalaavat kokonaisuuden.

4. PYÖREÄN PÖYDÄN RITARIT

Vaikka kuningas Arthur on niin sanotusti tarun päähenkilö, niin suurin osa tarinoista keskittyy hänen ritareihinsa. Ritarit, kuten Lancelot ja Tristan erityisesti, esiintyvät paljon Maloryn teoksessa. Nimensä mukaisesti myös *Kuningas Artturin ritarit* keskittyvät kuninkaan lisäksi hänen ritareihinsa. Tutkimuksessa keskityn kuitenkin kolmeen tiettyyn ritariin: Lancelotiin, Soppakouraan ja Galahadiin. Lisäksi tulen tutkimaan Artturin vaimoa, kuningatar Ginneveeriä, joka kuvataan kissan sijaan koirana.

4.1. LANCELOT JA GINNEVEER

Yksi Lancelotin tunnetuimpia tarinahaaroja on hänen romanttinen suhteensa Arthurin vaimoon, kuningatar Guenevereen. Kunnaksen versiossa romanttista suhdetta ei ole, sen sijaan Lancelotin sanotaan olevan vain ”erityisen uskollinen” kuningattarelleen (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Siitä huolimatta teoksessa on kuvallisia vihjeitä, jotka voidaan tulkita tarkoittavan, että Lancelotilla on romanttisia tunteita Ginneveeriä kohtaan, kuten kukkien tarjoaminen tai pieni sydän Lancelotin pään päällä, kun hän katsoo Ginneveeriä.

Lancelot on aina ollut pyöreän pöydän ritareista ansiokkain, voittamaton ja neitojen suosiossa. Hänet usein kuvataan orpona, jonka Järven neito kasvatti keijujen maassa. Kunnaksen kirjassa Lancelotista sanotaan, että ”Järven mahtajat olivat kasvattaneet hänet ja sen tähden hän muistutti hieman sammakkoa” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Kuvaus kirjan kuvien kanssa luovat hyvin humoristisen kuvan ritarista, koska Lancelot muistuttaa hieman sammakkoa pullistuneilla silmillään.

Kuvassa sir Lancelot (vasemmalla) ja apua kaipaava neito (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla).

Kuten Maloryn teoksessa myös Kunnaksen versiossa Lancelot on arvostetuin ritari. ”Urheudessa, kohteliaisuudessa ja avuliaisuudessa kukaan ei vetänyt hänelle vertoja” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla).

Maloryn versiossa Arthur on rakastunut kuningas Leodegrancen tyttäreeseen Guenevereen ja tahtoo mennä naimisiin tämän kanssa, mutta Merlin varoittaa Arthuria, että Guenever tulisi rakastamaan toista:

But Merlin warned the king covertly that Guenever was not wholesome for him to take to wife, for he warned him that Launcelot should love her, and she him again (Malory 2015, 67).

Merlinin varoituksesta huolimatta Arthur meni Gueneveren kanssa naimisiin ja sai kuningas Leodegrancelta pyöreän pöydän – joka oli ennen kuulunut Arthurin isälle kuningas Utherille – häälahjaksi. Kunnaksen versiossa tapahtumat olivat hyvin erilaiset. Ensinnäkin Guenever on saanut suomalaistetun nimen Ginneveer. Täten, kun puhun Gueneverestä, tarkoitan Maloryn versiota hahmosta ja puhuessani Ginneveerestä, tarkoitan Kunnaksen versiota.

Kunnaksen teoksessa Artturi kutsutaan auttamaan kuningas Leota, jolloin hän tapasi tämän tyttären Ginneveerin. Merlin sanoo Ginneveeristä, ettei ole ”kuunaan tavannut kurittomampaa pentua” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Ginneveer kuvataan kaikin tavoin koiranpentuna. Hän on villi, ajattelematon ja hieman lapsellinen. Pyöreä pöytä on arvokas esine, jota tulisi kunnioittaa, mutta sen sijaan Ginneveer on käyttänyt pöytää tikkatauluna, joka raivostuttaa Merliniä. Artturi ei

oikeastaan pyytänyt Ginneveereä vaimokseen – vaikka piti tästä kovasti – vaan Ginneveer itse ehdotti tulevansa kuninkaan mukana Camelotiin, mutta vain jos pääsisi kuningattareksi.

Maloryn teoksessa Lancelot ja Guenever jäävät kiinni aviorikoksesta, kun he aloittavat suhteen keskenään. Seurauksena teostaan Lancelot vangittiin, mutta pakeni ja Guenever tuomittiin roviolla poltettavaksi, mutta Lancelot pelasti hänet. Myöhemmin Arthurin kuoleman jälkeen Guenever menisi nunnaluostariin asumaan ja sieltä Lancelot löytäisi hänet kuolleen.

Kunnaksen versio lastentarinaa odotetusti karttaa aviorikosteemaa. Sen sijaan Ginneveer, Lancelot ja hovineidot päätyvät pelaamaan tikkapeliä, käyttäen pyöreää pöytää tikkatauluna. Aiemmin tarinassa Merlin oli vaatinut Artturia, ritareita ja Ginneveeriä vannomaan, että he eivät koskaan tekisi mitään, mikä häpäisisi pyöreän pöydän. Valan rikkoneita rankaistaisiin Logresin lakien mukaan: ”Logresin laki määrää, että lupauksensa rikkoneet on kastettava tervatyynyriin ja kieritettävä höyhenissä” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Lancelot ja Ginneveer jäivät kiinni, mutta Lancelot pakeni, ennen kuin joutuisi rangaistavaksi. Täten rovion sijaan Ginneveerin oli tarkoitus joutua tervaan kastetuksi ja höyhenien peittoon, mutta alkuperäisen tarinan mukaan Lancelot pelasti hänet viime hetkellä. Kunnas parodioi Lancelotin ja Gueneveren aviorikosta muutamalla sen humoristiseksi tikkapeliksi, mutta aikuislukijan on helppo lukea rivien välistä mitä tikkapeli parodioi. Jopa tervarangaistus on kuvallisesti hauska, kun Ginneveer hyvin lapsenomaisesti näyttää kieltä rankaisijoilleen.

Kuvassa kuningatar Ginneveer matkalla terva-astiaan. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

4.2. SIR GARETHISTA SOPPAKOURAKSI

Kaikista *Kuningas Artturin ritarit* -teoksen tarinoista Soppakoura parodioi alkuperäänsä ehkä eniten. Maloryn kertomuksessa Gareth saapuu Camelotiin todistaakseen olevansa ritaruuden arvoinen. Hän tosin tahtoo todistaa itsensä tekojensa kautta eikä sukunsa, jonka vuoksi hän saapuu kyökkipojaksi pukeutuneena eikä suostu antamaan nimeään. Kay antaa hänelle sarkastisesti nimeksi Beaumains, joka tarkoittaa ”hyvät kädet”. Eräänä päivänä Beaumains saa viimein mahdollisuuden todistaa arvonsa, kun hän auttaa neiti Lynetteä pelastamaan siskonsa Lyonessen Punaiselta ritarilta. Matkalla Beaumains kukistaa muun muassa Mustan ritarin ja Vihreän ritarin. Tarinan lopussa Beaumains päihittää Punaisen ritarin ja pelastaa Lyonessen, johon hän rakastuu. Kaiken lopuksi Beaumains julistaa turnajaiset pyöreän pöydän ritareita vastaan. Gareth viimein todistaa arvonsa ritarina, kun hän voittaa turnajaisissa veljensä Gawainin ja paljastaa todellisen henkilöllisyytensä.

Kunnaksen versiossa Garethin tilalla on Gaheris, joka eräänä päivänä saapuu Camelotin palatsiin pyytäen päästä asumaan ainakin yhden vuoden ajaksi, joten hän päätyy keittiöön kokin avuksi ja tiskaajaksi. Gaheris ei kuitenkaan suostu kertomaan nimeään, joten Kay ristiä hänet Soppakouraksi, koska hän ”kaatoi soppakulhot ja poltti pöperöt pohjaan” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Neito Linette hakee palatsista apua siskonsa Lionooran pelastamiseen ja Soppakoura pyytää Artturilta lupaa lähteä seikkailuun ja ritariksi lyödyksi tulemista, jos hän onnistuu. Soppakoura päihittää Mustan ritarin mustalla pippurilla, Vihreän ritarin vihreillä pavuilla ja Punaisen ritarin punaisella hillolla. Punainen ritari kertoo, että oli siepannut Lionooran ja ripustanut 20 ritaria puuhun, koska hänelle oli luvattu kalasoppaa, kun 30 ritaria roikkuu puissa. Rangaistukseksi Punaisen ritarin täytyy syödä Soppakouran tekemää kalasoppaa. Lopussa Soppakoura paljastaa henkilöllisyytensä veljilleen, pääsee ritariksi ja menee naimisiin Linetten kanssa.

Soppakoura tekee parodiaa alkuperäisestä tarinasta alusta loppuun. Soppakoura-nimi on humoristinen ja kuvaa hahmon kömpelyyttä hyvin. Toimien alussa keittiöpoikana, Soppakouran haarniska koostuu hauskesti kulhosta ja tarjottimesta ja aseena hänellä on leipälapio. Myös kuvan ja sanan välinen suhde tulevat esille, kuten liike. Happonen kuvailee liikettä sekä kuvan ja sanan suhdetta kuvakirjoissa artikkelissaan *Liike, kuvakirja ja kuvitettu teksti* (2001). Happonen (2001, 101) sanoo, että kuvakirjan kerronta koostuu kuvan ja sanan muodostamasta ikonotekstistä. Liikkeen tarkastelu kuvakirjassa valaisee muita kerronnalle ominaisia piirteitä, kuten sekvenssimäistä tarinan kuljetusta, kuvatilän vasemman ja oikean puolen välisiä konventioita, henkilöahmojen kuvausta sekä kuvan ja tekstin suhdetta. (Happonen 2001, 101.)

Kun Soppakoura kohtaa Punaisen ritarin taistelussa, kuva kattaa koko aukeaman. Soppakoura on vasemmalla sivulla ja Punainen ritari oikealla, heidän ratsastaessa aukeaman keskiosaa kohti. Lukijan silmä liikkuu Soppakouran ratsastussuuntaan, luoden illuusion liikkeestä. Kuvien tavoin myös sanat voivat ilmaista liikettä, kuvaillen hahmojen liikkeiden nopeutta tai asentojen suuntautumista (Happonen 2001, 115). Soppakoura ja Punainen ritari tekstin mukaan ”syöksyivät toisiaan kohti” niin, että tanner tömisi (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Sanat antavat kuvan nopeasta liikkeestä, jota tukee kuvassa syöksyvät hevoset ja satulassa pomppiva Soppakoura.

Kuvassa Soppakoura kohtaa Punaisen ritarin, kainalossaan purkki punaista hilloa. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Ruoka on Kunnaksen teoksessa paljon esillä, etenkin Soppakouran tarinassa. Erityisesti lastenkirjallisuudessa ruoka on mielikuvituksen perusta (Keeling & Pollard 2008, 10). Ruoka saa asioita tapahtumaan, sitä tehdessä toimitaan, mutta se myös toimii itsessään kulttuurisena voimana (Keeling & Pollard 2008, 21). Soppakouran tarinassa ruoka on tärkeä osa tarinaa. Oikeastaan tarinaa ei pystyisi kertomaan ilman ruokaa. Tarinan tapahtumat tapahtuvat, koska Punainen ritari halusi kalasoppaa ja Soppakoura kukistaa kolme ritaria pippurilla, pavuilla ja hillolla. Ritarit kukistavat ainekset ja niiden yhteys ritareiden väreihin vahvistavat tarinan parodiamaisuutta. Väkivallan ja perinteisten ritarin aseiden sijaan Soppakoura käyttää arkipäiväisiä asioita, joita löytyy monen keittiöstä. Se, että Soppakoura ei käytä miekkaa on juuri siksi itsessään hauskaa, koska hän turvautuu taistelussa leipälapioon ja ruokaan. Lisäksi hänen valitsemansa ruuat vastaavat Lionooran kidnappauksen ritareiden värejä:

Soppakoura kaivoi säkistään pari kourallista mustaa pippuria ja visaksi ne vasten ritarin kypärän silmikkaa. – Mustat pippurit mustalle ritarille, poika nauroi. – ATSHUU! ATSHII! ritari mylvi ja putosi satulasta kuin kivi. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Mutta nyt Soppakoura viskasi säkistään papuja ritarin hevosen jalkoihin. – Vihreät pavut vihreälle ritarille, hän kiljahti. Hevonen tanssi kuin liukkaalla jäällä, kunnes mätkähti pölyiseen maahan. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Punaisen ritarin lähestyessä Soppakoura kaivoi säkkinsä kätköistä hillopurkin, avasi purkin kannen ja mäjäytti sisällön päin Punaisen ritarin kypärää. – Punaiset hillot punaiselle ritarille, Soppakoura hihkui. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Soppakoura käyttää mustaa pippuria mustaa ritaria vastaan, vihreitä papuja vihreää ritaria vastaan ja punaista hilloa punaista ritaria vastaan, sen sijaan, että olisi käyttänyt miekkaa tai peistä ja suurta väkivaltaa. Lisäksi se, miten ritarit tarkalleen tulivat kukistettua, on hauskan parodista. Musta ritari putosi satulastaan, koska pippuri sai hänet aivastelemaan. Vihreän ritarin hevonen liukastui papuihin ja punainen ritari ei nähnyt mitään, kun hänellä meni tahmeaa hilloa silmiin.

Se, että Soppakoura kukisti värikkäät ritarit värikkäillä aineilla, on parodista, koska hän käytti arkipäivän asioita, jotka sattuivat vastaamaan ritareiden nimikkovärejä. Mutta oliko värien yhteensopivuus pelkkä sattuma vai tahallista Soppakouran osalta? Koska Soppakoura nauroi ja hihkui julistaessaan aineen jokaiselle ritarille, voidaan olettaa, että Soppakoura oli tarkoituksenmukaisesti valinnut mustan pippurin, vihreät pavut ja punaisen hillon aseekseen. Kenties hän yritti ilkeästi pilkata ritareita valitsemalla heidän värejään vastaavat aineet tai koki hauskana käyttää aseenaan ritareiden värejä vastaavia ruokia. Ottaen huomioon, että musta, vihreä ja punainen ritari esiintyvät myös Maloryn tarinassa, parodinen pilkka on hyvin mahdollista.

4.3. PUHTOINEN GALAHAD JA KERMA-ASTIA

Graalin maljan etsintään yhdistetään kaksi tiettyä ritaria: Percival ja Galahad. Galahad, joka oli Lancelotin poika, kuvataan puhtaana ja synnittömänä, kristillisyyden esikuvana, jonka vuoksi hän oli Graalin löytämisen arvoinen. Kunnaksen teoksessa (1997) Galahadiin viitataan suht alussa, kun Artturi saa pyöreän pöydän. Pyöreän pöydän ääressä on tuoli, johon voi istua vain ritari, joka on ”valkoinen kuin lumi, sininen kuin taivas ja kultainen kuin aurinko”. Merlin ennustaa, että kyseisen ritarin saapuessa pyöreän pöydän ritarit hajaantuvat ja Logresin aika on loppuillaan. Kun Galahad

myöhemmin ilmestyy, hänellä kuvaillaan olevan lumivalkea turkki, siniset silmät ja kultainen sydän. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Galahadin istuessa pyöreän pöydän ääreen, Graalin malja ilmestyy kuninkaalle ja ritareille. Malory kuvailee maljan hopeisena pikarina, joka antaa loputtoman määrän ruokaa ja viiniä. Kunnas hauskaasti parodioi Graalin maljan kerma-astian, jonka kerma oli niin hyvää, että se sekoitti ritareiden päät (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla).

Kuvassa pyöreän pöydän ritarit ja Graalin kerma-astia. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Astian kadottua, ritarit vanhoivat etsivänsä sen:

Ritarit laukkasivat länteen ja itään, etelään ja pohjoiseen. He käänsivät joka kiven, kurkistivat jokaiseen koloon, vilkaisivat navettojen ja tallien ylisille, kolusivat kellarit ja tutkivat jokaisen majan. Ritarit yrittivät yhdessä ja erikseen. Sir Bors etsi välillä sir Percivalia ja sir Lancelot sir Galahadia, ja Orkneyn veljekset etsivät toisiaan ja joku

etsi itseäänkin. Sir Pellinore etsi tietysti petoan. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Lopulta Galahad löytää maljan, mutta sen sijaan, että olisi palannut Camelotiin, hän jää Sarraksen kaupunkiin latkimaan kermaa.

Arthurin legendan lisäksi Graalin malja esiintyy kristinuskossa pyhänä esineenä, johon Joosef Arimatialainen keräsi verta ristiinnaulitun Jeesuksen haavoista. Täten malja on kristillisesti tärkeä esine ja symboli. Ottaen huomioon, että parodia voi olla sekä leikkisää että ivallista, onko pyhän Graalin maljan kuvaamisessa kerma-astiana jotain ivallista? Esineistä tulee merkityksellisiä niiden herättämien kontekstien kautta, jotka yhdistävät esineet yleiseen tietoon ja kokemukseen elämästä, kirjallisuudesta ja kuvataiteesta (Nodelman 1988, 101). Uskonnollinen satiiri ja pilkka ovat herkkä aihe Euroopassa (Kivistö 2015, 285). Mutta komiikan on tarkoitus rikkoa kulttuurin sääntöjä ja rajoja (Knuuttila 2015, 13). Nähdessämme Graalin maljan *Kuningas Artturin ritarit* -teoksessa, saatamme ensimmäisenä ajatella samaa maljaa kristinuskosta, mutta tarinan kontekstissa malja perustuu Maloryn versioon, jossa malja loi loputtoman määrän ruokaa. Irrottamalla maljan kristinuskosta huomaa, että sen merkitys ei ole ivallinen vaan enemmän leikkisää.

5. MORTTE MUSTA – HARAKKA KISSOJEN KUNINKAANA

Arthurin oma poika Mordred on lopulta se, joka tuo legendan päätökseen. Arthur sai Mordredin siskopuolensa Morgauksen kanssa, tosin hän ei silloin tiennyt kyseessä olevan oma siskonsa. Merlin kertoi asiasta Arthurille ja ennusti, että Mordred tulee kukistamaan hänet ja tuhoamaan valtakunnan:

For ye have lain by your sister, and on her ye have gotten a child that shall destroy you and all the knights of your realm (Malory 2015, 39).

Merlin neuvoo Arthuria kokoamaan kaikki vappuna syntyneet lapset ja lähettämään ne merelle siinä toivossa, että joukossa oleva Mordred kuolisi. Mordred kuitenkin onnistuu selviämään. Saapuessaan Camelotiin Mordred on mukana Lancelotin ja Gueneveren suhteen paljastamisessa. Mordred todella paljastaa millainen on, kun hän väärentää kirjeitä, joiden mukaan Arthur oli kuollut Lancelotin maiden valloituksessa, kruunaa itsensä kuninkaaksi ja yrittää mennä naimisiin Gueneveren kanssa. Lopulta Mordred kuolee Salisburyn taistelussa haavoitettuaan Arthuria kuolettavasti.

Kunnas kuvaa Mordredin harakkana nimeltä Mortte Musta. Mortte voidaan nähdä suomalaisena versiona hahmon alkuperäisestä nimestä ja sukunimi Musta viitteenä hahmon rooliin tarinassa varkaana ja huijarina. Se, että Mortte on harakka voi viitata hahmon luonteeseen myös. Harakat nähdään älykkäinä, kiiltäviä esineitä rakastavina lintuina, joiden uskotaan symboloivan muun muassa petosta. Artturi oli antanut siskolleen Margauselle lohikäärmeenmunan, josta kuitenkin kuoriutui harakka Mortte, jonka Margause kasvatti poikasenaan. Mortte, joka rakasti kaikkea kiiltävää, kuten on harakalle tavanomaista, päätti syöstä Artturin valtaistuimelta nähdessään kuninkaan kruunun ja miekka Excaliburin.

Mortte piti kovasti koruista ja kiiltävistä killuttimista niin kuin harakoilla oli tapana, mutta nähtyään kuninkaan kimaltelevan miekan ja varsinkin kruunun se tuli ihan hulluksi. —Oi oi oi! Nuo minä tahdon, hinnalla millä hyvänsä, se voihki ja alkoi punoa juonia. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Mortte paljasti Ginneveerin tikkakilpailun ja Artturin solmiessa rauhaa kuningattaren ja Lancelotin kanssa, jäi Camelotiin vahtimaan kruunua. Artturin poissa ollessa Mortte julisti kuninkaan petturiksi ja kruunasi itsensä kuninkaaksi. Koko valtakunta ihmetteli harakkaa kissojen kuninkaana. Kun Artturi palasi, Mortte oli koonnut itselleen ison armeijan Artturin vihollisia. Artturi yritti

viivytellä lopullista taistelua, jotta Lancelot olisi ehtinyt paikalle, mutta turhaan. Lopulta Artturi ja Mortte löivät toisensa tajuttomiksi.

Kuvassa Artturin ja Mortte Mustan taistelun lopputulos. (Kunnas 1997.)

Kuva viimeisestä taistelusta on sisällöllisesti huomattavan väkivaltainen eikä siinä mielessä sovi lapsille suunnattuun teokseen. Jos kuvaa kuitenkin tarkastelee mustan huumorin näkökulmasta, huomaa, että väkivaltaa ja tietyllä tasolla myös kuolemaa on käsitelty humoristisella tavalla. (Laakso 2014, 329.) Äkkiseltään komiikan ja väkivallan yhdistäminen voi tuntua erikoiselta, koska komiikka ja nauru nähdään elämänmyönteisinä ja positiivisina, kun taas väkivalta on jotain synkkää ja negatiivista (Hietalahti 2013, 112). Samoin kuolema nähdään synkkänä asiana, mutta väkivallan tavoin siihenkin voidaan lisätä huumoria. Viimeisessä taistelussa Artturi ja Mortte humoristisesti kuvataan törmänneen toisiinsa. Taistelun jälkeen Artturi viedään veneellä Avalonin saarelle, johon on liitetty seuraava teksti:

Ja ihanien laulujen kaikuessa peilityynellä Kaislajärvellä pursi kuljetti kaikkien aikojen suurimman kissakuninkaan kohti sumun keskeltä kohoavaa saarta,

Omenapuiden Avalonia, jota myös Lasisaareksi kutsuttiin. —Et sinä meistä pyöreän pöydän ritareista niin helposti pääse! huusi Gawain, joka oli kömpinyt rantaan juuri parahiksi nähdäkseen kuninkaan lähdön. —Me tullaan perässä vaikka uimalla! (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

Kuolema tai ”poistuminen tästä maailmasta” kuvataan yleensä synkkänä ja surullisena asiana. Kunnas on onnistunut tuomaan tilanteeseen huumoria, kun herkkä hetki keskeytyy muiden ritareiden saapuessa rannalle, sanoen, että he tulevat mukaan ”vaikka uimalla” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla). Dialogi keventää kuolemaa symbolisoivaa hetkeä.

Alun perin Avalon on mystinen saari, jonne Arthur vieään ”lepäämään” Mordredin kukistettua hänet. Avalon ei varsinaisesti ole tuonpuoleinen vaan enemmänkin lepopaikka, kunnes kuningasta tarvitaan uudestaan ja hän voi palata. *Kuningas Artturin ritarit* -teoksessa saari esitetään rauhallisena ja valoisana paikkana täynnä riemua ja hauskanpitoa. Avalon on kissojen lepokoti, ollen täten hauska parodiaversio ”kissa meni farmille” -metaforasta. On hauska huomata, että vaikka Avalonia kutsutaan ”kissojen lepokodiksi”, niin huomaamme, että myös poro Merlin ja koira Ginneveer muutaman muun ei-kissan kanssa, nauttivat olostaan saarella. Merlin ennustaa, että Artturi palaa jonain päivänä, kun vaara uhkaa jälleen uhkaa Logresia. Kappale loppuu hausvasti Artturin sanoihin: ”ei nyt kuitenkaan hoppuilla sen asian kanssa” (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla).

Kuvassa Avalon, kissojen lepokoti. (Kunnas 1997, sivunumeroa ei saatavilla.)

6. PÄÄTÄNTÖ

Tutkielmassani tutkin miten parodia näkyy Mauri Kunnaksen *Kuningas Artturin ritarit* -kirjassa (1997) ja kuinka Kunnaksen versio eroaa Maloryn (2015) versiosta pyöreän pöydän ritareista. *Kuningas Artturin ritarit* on hauska kertomus kuningas Arthurista ja pyöreän pöydän ritareista, joka on nautinnollinen niin lapsille kuin aikuisillekin, vaikkei tuntisikaan lähdemateriaalia. Helposti ymmärrettävä kieli ja yksityiskohtaiset kuvat luovat kokonaisuuden, joka korostaa kirjan kevyttä, leikkisää ja paikoin absurdia huumoria.

Teos parodioi alkuperäisiä kertomuksia pyöreän pöydän ritareista humoristisella muttei ivaavalla tavalla. Ritarit kuvataan ihmisten sijaan kissoina, jotka persoonallisuuksistaan huolimatta ovat yhtä rohkeita kuin ritarin kuuluu olla. Soppakoura käy taistoon leipälapion ja ruuan kanssa ja Graalin malja onkin kerma-astia. Vaikka teos on hyvin uskollinen Maloryn *Le Morte d'Arthurin* tapahtumille, niin parodian avulla teos myös onnistuu eroamaan Malorysta lapsiystävällisellä tavalla. Aviorikos on harmiton tikkakilpailu ja inestien sijaan Morte Musta syntyi valelohikäärmeenmunasta. Jopa raskas asia, kuten kuolema, on parodioitu hauskasti lepokodilla.

Ruoka esiintyy Kunnaksen teoksessa paljon ja tutkimusta voisi vielä tarkentaa tutkimalla ruuan parodisuutta teoksessa. Vaihtoehtoja on paljon, jos tutkimusta jatkaisi. Jatkaen Kunnaksen töiden parissa voisi esimerkiksi tutkia miten Kunnaksen *Koirien Kalevala* (1992) toimii parodiana *Kalevalasta* (1849) tai Kunnaksen *Robin Hood* (2009) parodiana alkuperäisistä Robin Hood -taruista. Kuningas Arthurin näkökulmasta voisi tutkia muita tarusta tehtyjä parodioita, kuten Monty Pythonin hullu maailma -elokuva (1975).

7. LÄHDELUETTELO

- Bergson, Henri (2000) *Nauru: tutkimus komiikan merkityksestä*. Helsinki: Loki-kirjat.
- Dentith, Simon (2000) *Parody*. Oxfordshire: Taylor & Francis.
- Gardner, Howard E. (1980) Children's literary development: the realms of metaphors and stories. Teoksessa Paul E. McGhee & Anthony J. Chapman (toim.) *Children's humour*. New Jersey: John Wiley & Sons. 91–118.
- Happonen, Sirke (2001) Liike, kuvakirja ja kuvitettu teksti. Teoksessa Kaisu Rättyä & Raija Raussi (toim.) *Tutkiva katse kuvakirjaan*. Helsinki: Suomen nuorisokirjallisuuden instituutti. 101–131.
- Hietalahti, Jarno (2013) Helvetin hauskaa – näkökulma komiikan ja naurun väkivaltaisuuteen. Teoksessa Hannu Nikulainen (toim.) *Naurusta leikkiin, vallasta väkivaltaan: filosofian graduantologia*. Jyväskylä: Kampus Kustannus. 112–140.
- Hutcheon, Linda (2006) *A theory of adaptation*. New York: Routledge.
- Keeling, Kara K. & Pollard, Scott T. (2008) Introduction: food in children's literature. Teoksessa Kara K. Keeling & Scott T. Pollard (toim.) *Critical approaches to food in children's literature*. Oxfordshire: Taylor & Francis. 6–27.
- Kivistö, Sari (2015) Uskonnollisen pilkan poetiikka 1900-luvun taitteen suomalaisissa pilalehdissä. Teoksessa Seppo Knuuttila, Pekka Hakamies & Elina Lampela (toim.) *Huumorin skaalat: esitys, tyyli, tarkoitus*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 285–308.
- Knuuttila, Seppo (2015) Huumorin tartunta. Teoksessa Seppo Knuuttila, Pekka Hakamies & Elina Lampela (toim.) *Huumorin skaalat: esitys, tyyli, tarkoitus*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 7–18.
- Kunnas, Mauri (1997) *Kuningas Artturin ritarit*. Helsinki: Otava.
- Laakso, Maria (2007) Vink, vink... Lastenkirjallisuuden silmäniskuja aikuislukijalle. Teoksessa Laura Karttunen & Maria Laakso (toim.) *Huumorin aiheita ja vaiheita kaunokirjallisuudessa*. Tampere: Tampereen yliopisto, 107–120.

Laakso, Maria (2013) Mauri Kunnaksen koirauniversumi. Teoksessa Mika Hallila, Yrjö Hosiaislouma, Sanna Karkulehto, Leena Kirstinä & Jussi Ojajärvi (toim.) *Suomen nykykirjallisuus I lajeja, poetiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 264–269.

Laakso, Maria (2014) *Nonsensesta parodiaan, ironiasta kielipeleihin Monitasoinen huumori ja kaksoisyleisön puhuttelu Kari Hotakaisen Lastenkirjassa, Ritvassa ja Satukirjassa*. Tampere: Tampereen yliopisto. Haettu: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/94838/978-951-44-9347-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Malory, Thomas (2015) *Le Morte d'Arthur*. San Diego: Canterbury Classics.

Nodelman, Perry (1988) *Words about pictures: narrative art of children's picture books*. Georgia: University of Georgia Press.